

LA MOSQUERA

Introducció Dintre de l'apartat "Els nostres Masos" anem a parlar de LA MOSQUERA, però abans s'ha d'aclarir que el nom de Mosquera inclou tres masos que tractarem en capítols diferents:

1er. Capítol: "La Mosquera Vella"

2on. Capítol: "La Mosquera Sant Josep", també anomenada Mas de Donis.

3er. Capítol: "La Mosquera Baixa", també anomenada La Caseta del Procurador.

La coincidència en la denominació dels tres masos està en el fet que les terres que pertanyen a cada un d'ells, formaven part antigament d'una mateixa propietat i com altres masos del nostre terme, com ara Torre Ebrí, Mas de la Punta, Mas Nou, Perxets, La Mata, etc., foren comprats pels propis arrendataris als senyors propietaris del mas i de les terres. És freqüent que varies famílies relacionades entre elles amb llaços de parentiu o de veïnat compraren estos masos i les seues terres, no sense fer, com es evident, un gran esforç econòmic.

Això és el que va passar amb les terres de "La Mosquera". La totalitat de la finca va ser adquirida pels diferents arrendataris que hi havia. Alguns dels compradors, entre ells Vicente Albert Sanz, besavi de Benjamin Barberà Miralles i de Julio Tena, van viatjar a Madrid amb un cotxe de cavalls, per a tractar la compravenda amb D. Luis Pineda, Marqués de Sant Genoveva, qui era el propietari. Finalment el tracte es tancà amb dues-centes deu mil pessetes i escaig. Això és curiós perquè la gent de Mosquera sempre conta que costà: "Quaranta-dos mil duros i deu quinzets". Una finca d'una gran extensió i que es venia en quaranta-dos mil duros dels de principis de segle, no s'haguera pogut comprar, segons s'explica, si no s'haguera afegit eixes 2'50 pts., que ara ens semblen ridícules.

La superfície total del mas originari, després fraccionada entre els tres masos, s'abraçava des d'el mas de Bosseta al Sud, fins el Mas d'Abat al Nord i des del Barranc de La Valltorta a l'Est, fins al Mas d'Albert a l'Oest.

LA MOSQUERA VELLA

Fou adquirida per José Moliner Barberà, (Pep de la Mosquera) i Vicente Moliner Moliner, (Vicente Donis) tots dos, arrendataris de l'esmentat mas.

Es pot divisar el mas pujant per la carretera d'Albocàsser, a mà dreta mirant cap al Nord, situat damunt d'una xicoteta muntanya. Això fa que la vista des del mateix mas siga molt bonica. Si ens situem a l'era del más, es poden veure els masos que hi ha pujant per la carretera de Tirig, al llarg del Barranc de la Valltorta i tots el masos que hi ha al pla de Bosseta, al pla de la Mata fins al mateix casc urbà de Les Coves. Malgrat tot això, la seua situació que en altres èpoques era privilegiada, al pas del temps s'ha convertit en una dificultat. El fet de que estiga prou apartat del poble i que les comunicacions no siguen fàcils ha sigut probablement un dels factors que el van deixar sense habitants. Per altra banda no és un lloc de pas i els camins, ara molt deteriorats, acaben al propi mas, exceptuant un camí de ferradura que continua fins el mas d'Abat.

Esta ubicació i el fet de que es puga veure desde tota aquella zona, feia que en el passat els seus habitants es comunicaven amb altres masos amb un "senyal", que consistia en ficar un llençol blanc a un lloc ben visible per a avisar, confirmar, etc. qualsevol cosa que ja s'havia tractat amb anterioritat. Si el mas amb que es tenien que comunicar estava molt lluny i no es podia veure el senyal, aleshores es feia una foguera per la nit al mig de l'era.

La història de qualsevol dels nostres masos va sempre unida

La fasana principal del mas i dos col·laboradors de Tossal Gros amb "Lupo", el gos.

a la història de la família o famílies que han sigut els qui l'habitaren. Pel que respecta a este mas uns dels compradors, Vicente Moliner Moliner, va vendre la seua part als propietaris del Mas d'Albert, la família Melià, mentre que l'altra meitat va quedar de José Moliner Barberà i els seus descendents. Rosa Moliner Sales, neta de l'anterior i que ha viscut la major part de la seua vida a la Mosquera, ens explica coses del mas i de la seua família.

- Quan les terres de José Moliner Moliner es vengueren a la família Melià, també es vengué part del mas de manera que a partir d'aquell moment el mas estava habitat pels fills del meu avi i pels arrendataris que els germans Melià tenien per a les terres que havien comprat. Per la Mosquera van passar moltes famílies, algunes d'altres po-

bles. La nostra família sempre va tenir bona relació amb tots ells.

Eren molta família?

- Sí, el meu avi, casat amb Rosa Martí Roda (del Mas d'Abad), va tenir 6 fills: Basilisa, que moriria molt jove i va ser la primera dona de Quico la Torre Ebrí, Francisca, Antoni (el meu pare), Centa, que va ser centenària, Rosa i un altra que va morir de xicoteta, Pepeta. Farem un xicotet arbre genealògic per a comprendre millor qui era cadascu (f.1).

Com era la vida al mas quan eren joves?

- Era tant diferent a ara que és difícil d'explicar. Tot girava al voltant de la terra i dels animals. Per a les xiques hi havien altres tasques com pastar, llavar, etc. Al mas encara està el forn on fèiem el pa. També es-

L'última casa que es va deshabitar: la de Vicenta Moliner Martí.